

Verksamhetsberättelse 2021

Innehåll

1. ÅSUBs uppdrag och styrning.....	3
2. Översikt.....	4
3. Resurser och verksamhetsförutsättningar 2021.....	5
4. Verksamhetsmål och delmål.....	8
4.2 Ändamålsenlig och säker uppgiftsinsamling.....	12
4.3 Effektiv och säker produktion.....	13
4.4 Organisation och samverkan med partners stöder ÅSUBs utveckling	15
4.5 Medarbetarnas kompetens utvecklar verksamheten för framtiden.....	17
5. Horisontella fokusområden	18
5.1 Genusperspektivet	18
5.2 Hållbar utveckling	18
5.3 Självstyrelsen.....	19
6. Strategiska fokusområden för verksamhetsåret	20
6.1 Bärkraftiga välfärdssystem	20
6.2 Offentliga sektorns utveckling	21
6.3 Bärkraftig ekonomi och näringslivsutveckling efter coronapandemin.....	22
6.4 Miljö och hållbar utveckling.....	24
6.5 Övriga utvecklingsområden och -projekt.....	24
6.6 Sammanfattning av förverkligandet av verksamheten 2021	25
Bilaga I: Direktion och personal under 2021	27
Bilaga II:	29
Övergripande mål och prioriteringar	29
Målsättningar för statistikproduktionen.....	29
Målsättningar för analys- och forskningsverksamheten.....	30
Bilaga III: Publicerat enligt plan och förverkligande 2021	31
Bilaga IV: Förvaltningsberättelse	33

1. ÅSUBs uppdrag och styrning

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅFS 116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån (ÅSUB) har till uppgift att verka som Ålands officiella statistikmyndighet samt att bedriva utrednings- och forskningsverksamhet. ÅSUB har under år 2021 letts av en direktion bestående av sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster och uppgiftslämnarna (Bilaga I).

Direktionen antog en ny vision för ÅSUB under 2020:

ÅSUBs producerar statistik och samhällsanalys av hög kvalitet för förståelsen och utvecklingen av det åländska samhället.

ÅSUBs övergripande mål har FNs grundläggande principer för officiell statistikproduktion som bas och följer Riktlinjer för europeisk statistik (European Statistics Code of Praxis). Syftet med de övergripande målen är att säkra att de resurser som huvudmannen tillför ÅSUB används på bästa möjliga sätt. På förslag från direktionen fastställde landskapsregeringen 2020 uppdaterade övergripande mål för ÅSUB. Målen framgår av bilaga II.

Därtill har direktionen antagit ett fyraårigt verksamhetsprogram som omfattar direktionens hela mandatperiod 2020-2023.

Verksamhetsplanen för 2021 specificerar de fem verksamhetsmål som verksamhetsprogrammet omfattar och som stöder de övergripande kvalitetsmålen. Verksamhetsmålen bidrar till ett kontinuerligt fokus på kvaliteten i ÅSUBs produktion. De fem verksamhetsmålen är

- Målgrupperna är aktiva användare av ÅSUBs fakta
- Ändamålsenlig och säker uppgiftsinsamling
- Effektiv och säker produktion
- Organisationen och samverkan med partners stöder ÅSUBs utveckling
- Medarbetarnas kompetens utvecklar verksamheten för framtiden.

Vidare lyfter planen fram fyra tematiska fokusområden med målet att stöda åländska beslutsfattare inom offentlig och privat sektor med kunskapsunderlag inom aktuella områden. Dessa tematiska fokusområden är

- Bärkraftiga välfärdssystem,
- Offentliga sektorn i utveckling,
- Bärkraftig ekonomi och näringslivsutveckling efter coronapandemin samt
- Miljö och hållbar utveckling.

Tre horisontella fokusområden ska enligt planen genomsyra produktionen och verksamheten, nämligen genusperspektivet, hållbar utveckling samt självstyrelsen.

Arbetsordningen som direktionen fastställt anger ansvarsfördelningen och beslutsnivåerna mellan befattningarna inom myndigheten och uppdragspolicyn ger vid sidan om verksamhetsplanen stöd för prioriteringarna mellan uppdrag.

Strukturen i berättelsen över verksamheten 2021 följer verksamhetsplanen för 2021.

2. Översikt

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) (ÅFS 116/93) stadgas att ÅSUB är en oberoende myndighet vars uppgift är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet. ÅSUB leds av en direktion bestående av sju sakkunniga. Under verksamhetsåret har direktionen haft fyra sammanträden.

Statistikproduktionen regleras i statistiklag för Åland (ÅFS 42/94). ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen och lämnar statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet och FN. Statistiken som underlag för beslut, stärker tilliten till beslutsprocesserna och bidrar därmed till utvecklingsmål 2 i Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Utrednings- och forskningsverksamhetens övergripande målsättning är att utveckla en kunskapsbas och att erbjuda analyskompetens för samhällets beslutsfattare.

Verksamhetsåret har präglats av hög aktivitet, coronapandemin har medfört behov av framtagning av extra beslutsunderlag och analyser. Men framför allt har den senare delen av verksamhetsåret präglats av den stora förlust som forskningschefen Jouko Kinnunens plötsliga bortgång den 4 juli innebar. Jouko Kinnunen besatt en djup expertkunskap, hade stort engagemang och hög arbetskapacitet. Han hade en genuin omsorg om sina medarbetare och var en stor inspiration i arbetet. Hans bortgång var en stor förlust för ÅSUB och för det åländska samhället, men även för många organisationer utanför Åland. Under sommaren och hösten avslutades forskningschefens projekt och organisationen säkerställde att hans insatser förs vidare i arbetet på ÅSUB.

Även under våren 2021 arbetade personalen så långt som arbetsuppgifterna och förutsättningarna medgav på distans under de perioder då rekommendation om distansarbete gällde. Under året fortsatte förberedelser för att ta i bruk inkomstregistret respektive ett nytt kommuninformationsprogram i samverkan med uppgiftslämnarna. Projekten utgör led i att öka automatiseringen inom statistikproduktionen. ÅSUB har fortsatt översynen av tekniska lösningar för att uppgradera dataskyddet. Multifaktorautentisering vid alla inloggningar infördes, PxWeb-servern förnyades och ett nytt antivirusprogram togs i bruk.

Minnesbord för Jouko Kinnunen vid den minnesstund som ordnades för kollegorna i augusti.

3. Resurser och verksamhetsförutsättningar 2021

ÅSUBs viktigaste resurs är den kvalificerade personalen. Personalresurserna har på årsbas bestått av tio fasta heltidstjänster samt en tillfällig tjänst som använts inom utrednings- respektive statistikverksamheten för att täcka upp för myndighetens uppdragsverksamhet och coronarapportering. Därtill har ÅSUB kunnat erbjuda plats för två högskolepraktikanter under sommaren. Filosofie doktor Sanna Roos tillträdde som ny forskningschef från den 1 december 2021. Av de anställda i slutet av året var sex kvinnor och fem män. Två anställda innehar forskarexamen. (Bilaga I).

Uppgiften som officiell statistikmyndighet inklusive de administrativa grundfunktionerna, IT-infrastrukturen och den kompetensutveckling som krävs för att upprätthålla rollen, finansieras av budgetanslaget från lagtinget. Statistikuppdrag, omfattande utredningsprojekt samt forskning finansieras av uppdragsgivarna.

Arbetstidsresursernas fördelning på olika slag av arbetsuppgifter och respektive enhet inom myndigheten under 2020 samt berättelseåret 2021 redovisas i tabell 1 nedan.

Tabell 1. Den arbetade tidens fördelning 2020 och 2021, antal arbetade timmar

	Övergripande		Statistik		Utredningar		Totalt	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Kärnverksamhet, statistik- och utredningsproduktion			6 507	6 012	5 681	4 310	12 188	10 321
Anbud, kontrakt			13	17	120	115	133	132
IT, programvaror webbplats, förmedling	559	697					559	697
Utbildning, metodutveckling			176	194	373	298	549	492
Planering, uppföljning, utveckling, personal, ekonomi, administration, externa aktiviteter	2 763	3 002	201	234	108	159	3 072	3 395
Totalt	3 322	3 699	6 897	6 457	6 282	4 881	16 501	15 037

Den totala arbetstiden under året (exklusive praktikanter) uppgick till 15 037 timmar, vilket är nio procent lägre än året innan. Flera tjänster var obesatta under hösten, vilket påverkade personalresurserna. Av de arbetade timmarna inom ÅSUB ägnades cirka 70 procent av arbetstiden åt kärnverksamheten inom statistik och analys. Sammantaget cirka 23 procent av tiden gick till planering, uppföljning, utveckling, kvalitetssäkring, anbud och extern kommunikation vilket innebär en ökning från 2020. Bland annat lades extra tid på utvecklingen av kommunikationen och den nya grafiska profilen samt i viss utsträckning även på rekrytering jämfört med året före. Omförhandling av uppdrag och avtal, omorganisering av utredningsverksamheten samt avslutande av användarbehörigheter i samband med det plötsliga dödsfallet inom myndigheten har också påverkat användningen av resurserna.

Knappt 3,3 procent av tiden avsattes för metodutveckling och utbildning, där insatserna inom kvalitet och säkerhet, statistisk metod, analys och digital presentation samt kommunikation och förmedling var dominerande under året. Inom IT-utveckling och datasäkerhet kan förnyandet av servern för PxWeb samt ibruktagande av flerkfaktorautentisering nämnas.

En sammanställning av arbetstiden för kärnverksamheten efter finansieringsform visar att den externa finansieringsgraden under berättelseåret uppgick till drygt 50 procent, vilket innebär en fortsatt hög nivå (tabell 2). Det är således även framöver viktigt att vara uppmärksam på att projekt- och uppdragsverksamheten inte sker på bekostnad av utvecklingen av den ordinarie statistikproduktionen.

Enligt direktionens beslut ger ÅSUB kostnadsfri service för sammanställningar, bearbetningar och rådgivningar för upp till en timme per förfrågan. Utvecklingen av den avgiftsfria servicen följs upp särskilt enligt direktionens önskan. Servicen omfattade cirka 257 timmar år 2021, vilket motsvarar cirka sju arbetsveckor och samma nivå som året innan. Det bör dock framhållas att det här slaget av aktiviteter tenderar att underskattas i tidsrapporteringen. I början av året genomfördes en kartläggning av förfrågningarna. De flesta förfrågningarna kommer från myndigheter (40 %) och media (15 %) och de vanligaste frågeområdena var offentlig sektor, arbetsmarknad, befolkning, företag, boende/byggnad, konjunktur, miljö, löner och inkomster och skatter. Hela 75 procent av förfrågningarna gällde data som helt eller delvis finns på ÅSUBs webbplats.

Som framgår av tabellen nedan gäller den höga debiteringsgraden särskilt arbetsinsatserna inom utrednings- och analysverksamheten.

Tabell 2. Finansieringen av personalens arbetstid inom kärnverksamheten fördelad på statistikproduktion och analys/utredningar 2021, antal timmar

	Statistik	Utredningar	Totalt
Finansierat av fasta bugeten	5 065	71	5 136
Projekt- / uppdragsfinansiering	947	4 239	5 185
Kärnverksamhet, totalt	6 012	4 309	10 321

ÅSUBs tillämpar nettobudgetprincipen varför förverkligandet av budgeten är bindande på myndighetsnivån. Resultaträkningen för år 2021 visar att ÅSUBs samlade budgetomslutning uppgick till 908 521 euro (926 754 euro 2020) och verksamhetsbidraget till -626 916 euro (- 567 651 euro 2020), se tabell 3. De externa projekt- och försäljningsintäkterna uppgick sammantaget till 281 605 euro (359 103 euro 2020), vilket var 4,5 procent under budget. Efter forskningschefens bortgång avslutades ett projekt i förtid och ett sades upp helt. Under hösten tillkom endast sådana avgränsade projekt som myndigheten hade resurser att möta.

Nedgången i verksamhetskostnader jämfört med 2020 förklaras främst av obesatta tjänster efter händelserna under året samt av att ett nordiskt statistikermöte som ÅSUB skulle stå värd för har skjutits fram. Resekostnaderna har också varit lägre jämfört med åren före pandemin. I övrigt har utfallet för verksamheten följt budgeten mycket nära.

Nettoresultatet för verksamhetsåret uppgick till 62 084 euro (78 349 euro 2020).

Tabell 3. Resultaträkning 2021 (preliminära uppgifter)

Kontostruktur	Utfall 2021	Budget 2021	Återstår helår 2021	% av budget 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Försäljningsintäkter	281 605,49	295 000,00	-13 394,51	95,5 %	357 683,73	308 142,55
Övr verksamh intäkt					1 419,60	
Summa Verksamhetens intäkter	281 605,49	295 000,00	-13 394,51	95,5 %	359 103,33	308 142,55
Personalkostnader	-701 423,05	-766 386,93	64 963,88	91,5 %	-732 746,21	-699 233,62
Köp av tjänster	-123 476,18	-134 013,00	10 536,82	92,1 %	-105 285,96	-140 866,08
Material förnödenh	-14 298,22	-13 600,00	-698,22	105,1 %	-21 473,18	-16 859,30
Övr verksamh kostn	-69 323,69	-70 000,00	676,31	99,0 %	-67 248,78	-68 503,63
Summa Verksamhetens kostnader	-908 521,14	-983 999,93	75 478,79	92,3 %	-926 754,13	-925 462,63
Summa Verksamhetsbidrag	-626 915,65	-688 999,93	62 084,28	91,0 %	-567 650,80	-617 320,08
Finansiella intäkter och kostnader					-9,00	
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-626 915,65	-688 999,93	62 084,28	91,0 %	-567 659,80	-617 320,08

En målsättning för ÅSUB har varit att öka långsiktigheten i produktionen genom att prioritera återkommande projekt samt projekt som faller inom ÅSUBs prioriterade områden. För att säkerställa beslutsfattarnas mera omedelbara behov av kunskapsunderlag tillämpas ramavtal samtidigt som ÅSUB ökat användningen av analysverktyg som kan möta mera kortsiktiga analysbehov inom till exempel lagberedningen och landskapsförvaltningens utvecklingsarbete. ÅSUB har ingått ramavtal och långsiktiga avtal dels med landskapsregeringen, dels med externa forskningsinstitut.

Avslutningsdiskussion vid slutseminariet om Ålands 25 år i EU i maj 2021, direktör Katarina Fellman, direktionsmedlemmen VD Jan-Erik Rask och Forskningschef Jouko Kinnunen

4. Verksamhetsmål och delmål

För att uppfylla de övergripande mål som landskapsregeringen har fastställt prioriterar ÅSUB fem verksamhetsmål i utvecklingsarbetet. I fyraårsprogrammet presenteras för varje verksamhetsmål konkreta mätbara delmål som ska uppfyllas inom år 2023. Samtliga prioriterade verksamhetsmål är centrala för att trygga det starka förtroendekapital samt det kvalitetsarbete som kännetecknar ÅSUBs verksamhet. Nedan presenteras aktiviteterna under varje verksamhetsmål och hur delmålen förverkligats under året.

4.1 Målgrupperna är aktiva användare av ÅSUBs fakta

Informationen om ÅSUBs statistik och produkter samt en generellt stor synlighet för ÅSUB har haft hög prioritet under året. Webbplatsen (WWW.ASUB.AX) är ÅSUBs främsta plattform för förmedling av den officiella statistiken, utrednings- och forskningsverksamhetens resultat samt indikatorer för samhällsutvecklingen. Webbplatsen utvecklas kontinuerligt med nya databaser och ökad tillgång på färdiga tabeller för de mest efterfrågade uppgifterna. Ett centralt mål är att webbplatsen ska vara ett aktivt arbetsverktyg med statistik och fakta som är lätt att förstå och tabellverktyg som är lätta att använda för externa användare inom alla målgrupper.

Den övergripande målsättningen för såväl statistikproduktionen som analysverksamheten är i hög grad knuten till ett växande behov av kvalificerat beslutsunderlag inom självstyrelsens processer. Bland målgrupperna för verksamheten är landskapsregeringen, lagtinget och landskapets myndigheter centrala. Även kommunerna och den kommunala sektorns organ är betydelsefulla användare av ÅSUBs produkter och tjänster. Andra viktiga målgrupper är det åländska näringslivet och dess organisationer samt media, skolor, studerande, forskare samt allmänheten. Målgrupperna finns även utanför Åland.

Statistik- och utredningsrapporterna publiceras i två olika serier, ÅSUB Statistik respektive ÅSUB Rapport. Därtill finns serien Statistiska meddelanden samt publikationsserien Översikter och indikatorer som omfattar såväl statistik som indikatorer. Statistikproduktionen klassificeras enligt 23 statistikområden samt allmänna statistikpublikationer. Antalet webbpubliceringar som inte har en specifik pdf-publication i anslutning till publiceringen har ökat och uppgick år 2021 till 48 publiceringar. Förutom dessa gav ÅSUB ut 66 olika publikationer under året, vilket ger en samlad volym på 113 publiceringar. Därtill upprätthåller ÅSUB användarvänliga databastabeller på webbplatsen. Databastablerna har utökats och uppgick till 450 vid årets slut. ÅSUB har generellt utvecklat publiceringarna mot så kallade webbpubliceringar med tillhörande databastabeller medan antalet pdf-publicationer har minskat i antal. Fördelningen av publiceringarna efter produkttyp framgår av tabell 4 nedan.

Tabell 4. Översikt över ÅSUBs publiceringar och databaser 2021

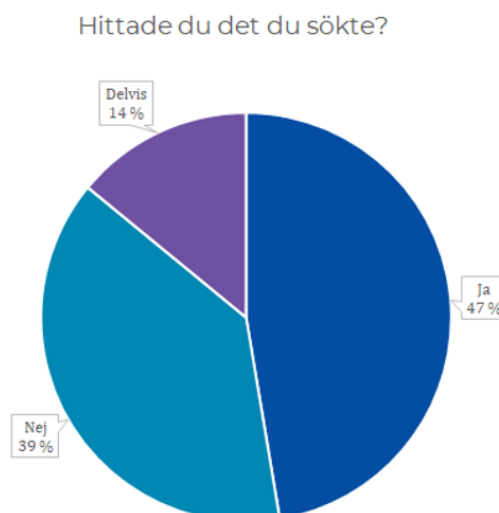
	ÅSUB generellt	Statistik	Utredningar	Totalt
Rapporter		7	8	15
Statistikmeddelanden		38		38
Översikter och indikatorer	7			7
Webbpubliceringar		48		48
Övrigt	2	3		5
Publiceringar, totalt	9	96	8	113
Databastabeller		269	181	450

Den totala publiceringsverksamheten efter område, serie och med titel framgår av Bilaga III. Tre forskningsprojekt som ÅSUB medverkat i har resulterat i fyra rapporter som har publicerats i de externa samarbetsparternas rapportserier med länkar från ÅSUBs webbplats.

Webbpubliceringen *Fortsatta studier för de utexaminerade på gymnasienivå* begränsades till uppdatering av databaserna inom området. Rapporten *Ålands ekonomi under EU-medlemskapets första 25 år* försenades till följd av forskningschefens bortgång och publiceras i början av 2022. Det samlade antalet publiceringar är sammanfattningsvis något högre än i verksamhetsplanen.

En målsättning enligt verksamhetsplanen är att användarna lätt ska hitta den information och fakta som de söker. De förfrågningar som ÅSUB får via telefon och e-post ger en bild av vad användarna inte hittar. Som komplement till den bilden har ÅSUB sedan november 2020 haft en fråga till besökarna på webbplatsen om de hittade det som de sökte. Drygt 60 procent av de svarande angav att de helt eller delvis hittat den information de letat efter. Fler bearbetningar av uppgifterna och möjligheten att hitta uppgifter med olika sökord har bland annat efterlysts.

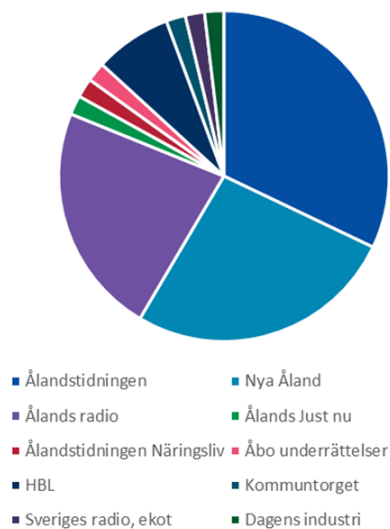
Figur 1. Uppföljning av frågan "Hittade du det du sökte?" i formulär på webbplatsen november 2020 – augusti 2021

ÅSUB presenterar även statistiken och resultaten av forsknings- och andra aktiviteter via sina kanaler på sociala medier. ÅSUB finns på Facebook, Twitter och på YouTube för att kunna återge evenemang. Nyheterna publiceras förutom på webbplatsen vanligen även på Facebook och Twitter.

I slutet av 2020 utsågs en intern kommunikationsgrupp för att driva utvecklingsarbetet inom ÅSUBs prioriterade utvecklingsområde externa kommunikation och förmedling. Genom omfattande insatser har kommunikationen utvecklats under året. En målgrupps- och intresseanalys genomfördes hösten 2020 och våren 2021. Analysen omfattade uppföljning av mediebevakning, uppföljning av inkomna förfrågningar samt en fråga till webbsidans användare om de hittat vad de sökte. Mediernas bevakning av ÅSUBs publikationer konstaterades vara god. Analysen visade att de flesta av ÅSUBs publiceringar uppmärksammas av åländsk media. Drygt 10 procent av rapporteringen under analysperioden skedde i finlandssvensk media, medan även ett par rapporteringar återfanns i rikssvensk media.

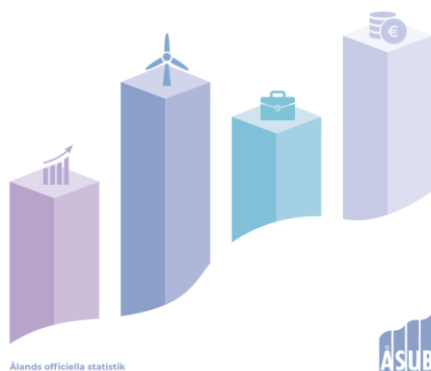
Synlighet i olika medier

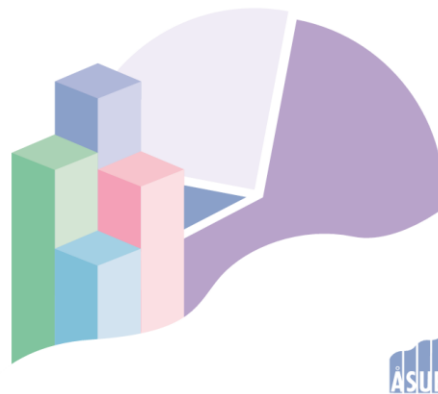
Besöksstatistiken på webben analyserades genom en jämförelse av perioderna januari—augusti åren 2020 och 2021. Flera analyserade parametrar, som antalet användare och antalet nya användare ökade med drygt 15 respektive 16 procent från 2020 till 2021, medan antalet visade sidor per session och genomsnittlig sessionslängd minskade något. Antalet följare på sociala medier (Facebook och Instagram) uppgick vid årets slut till ungefär 800 personer. Det innebär att målsättningarna i planen fyllts.

Den grafiska profilen fick en uppfräschning i form av profilmärken, nya mallar för rapporter, översikter och indikatorer samt statistikmeddelande. Nya typsnitt togs också fram liksom nya ikoner och siluetter att använda vid publicering och förmedling.

Rapportrubrik

Eventuell underrubrik
STATISTIK 2021:X

Rapportrubrik

Eventuell underrubrik
RAPPORT 2021:X

ÅSUBs nya statistik- och rapportmallar 2021.

Under året uppmärksammades firandet av Åland 100 på olika sätt. Publikationerna Statistisk Årsbok 2021 och Åland i siffror hade logon för firandet på omslagen. Intressanta siffror ur äldre och nyare statistik lyftes fram i sociala medier. Under året utarbetades också ett statistikbingo-spel avsett för grundskolorna.

En betydande del av ÅSUBs förmedling och kommunikation innebär att personalen tar fram uppgifter efter beställning och deltar i sakkunnigorgan för att sprida och tillgängliggöra statistiken och resultaten. Personal har under berättelseåret tagit fram faktaunderlag för lagframställningar och för behandlingen av olika ärenden i lagtinget samt även i övrigt bistått självstyrelseförvaltningen och övriga intresserade med statistik- och utredningsunderlag. Sammanställningar, analyser och metodhandledning på basen av förfrågningar har blivit en allt viktigare del av ÅSUBs utåtriktade service.

Personalen har vid olika tillfällen informerat allmänheten, media, forskare, högskolestudenter, politiker med flera om det åländska samhället, till exempel om statistiken och om Ålands ekonomi, befolkning och näringsliv. Genom att det under delar av året förelegat en rekommendation om arbete på distans har en stor del av de presentationer och seminarier som ÅSUB organiserat eller medverkat i hållits digitalt eller som så kallade hybridarrangemang med få personer på plats. Presentationerna om coronapandemins följdverkningar på ekonomi och samhälle har varit frekventa. ÅSUB har även hållit föreläsningar och seminarier för olika organisationer och institutioner inom såväl som utanför Åland. Sammantaget medverkade ÅSUB i eller arrangerade 63 externa seminarietillfällen och presentationer under året. Bland de större seminarierna kan nämnas Slutseminariet: Åland - 25 år i EU som ordnades i självstyrelsegården i samarbete med Ålands Fredsinstitut samt "Samtal om demokratiskt engagemang" där Fredsinstitutet var arrangör och två av ÅSUBs medarbetare medverkade med vetenskapliga bokkapitel och paneldiskussion. ÅSUBs forskare bidrog under året även till aktiv förmedling av kunskap inom den vetenskapliga arenan genom att vara medskribenter i vetenskapliga publikationer med syftet att belysa särdrag i det åländska näringslivet och metodfrågor inom forskning.

Sammanfattningsvis kan konstateras att samtliga sju delmål som ställdes upp under verksamhetsmålet Målgrupperna är aktiva användare av ÅSUBs fakta har förverkligats under året.

En veckans siffra i serien för 100-årsjubileet.

4.2 Ändamålsenlig och säker uppgiftsinsamling

ÅSUB är nyckelaktören i det åländska statistiksystemet – en utarbetad struktur av myndigheter, organisationer och företag som levererar eller på olika sätt hanterar den typ av data som ÅSUB bearbetar och publicerar som officiell statistik. Metoderna för uppgiftslämningen utvecklas kontinuerligt för att underlätta för dem som lämnar uppgifter till byrån. Utgångspunkten för statistikframställningen är att i första hand använda data som redan samlats in som grunddata för statistikproduktion och forskning. I andra hand hämtas uppgifter direkt från uppgiftslämnarnas administrativa system och i tredje hand samlas uppgifter in via direktinsamling. Vid direktinsamling från företag, myndigheter, organisationer, hushåll och individer rekommenderas starkt att inlämningen sker elektroniskt via ÅSUBs säkra e-verktyg för formulär och säker dataöverföring.

ÅSUB träffar regelbundet representanter för olika uppgiftslämnargrupper för dialog om aktuella frågor. I samband med möten med uppgiftslämnarna informerar ÅSUB även om statistikens roll i samhället. En fortsatt lyhördhet och anpassningsförmåga är nycklarna till ett effektivt och smidigt statistiksystem även framöver. Under året hölls särskilda träffar med uppgiftslämnarna inom den kommunala sektorn, den sociala sektorn, skolorna och hälso- och sjukvården för att informera om nyheter samt för att klargöra förutsättningarna för att utveckla och underlätta uppgiftsinsamlingen.

Under 2021 har det varit fortsatt stort fokus på den förnyade kommunala ekonomistatistiken inom ramen för det så kallade kommuninformationsprogrammet. Enligt ett ramavtal och i enlighet med Självstyrelselagen (23 §, 30 §) har ÅSUB avtalat med Statistikcentralen och Institutet för hälsa- och välfärd THL för insamling av den kommunala statistiken. Från statistikåret 2021 övergår uppgiftsinsamlingen från Statistikcentralen till Statskontoret, insamlingen automatiseras och moderniseras för att minska belastningen på sikt. Insamlingen av ekonomistatistiken har koppling till ekonomirapporteringen enligt Rådets direktiv 2011/85/EU. Målet är att tillförlitligheten, aktualiteten och jämförbarheten för uppgifterna ska öka. Processen

har dock lidit av förseningar i informationen från Statskontoret, försenade översättningar till svenska och fördröjningar i anpassningarna till den åländska statistik- respektive förvaltningsmodellen. Dialogen med Statskontoret har likväl genomgående varit konstruktiv och lösningsorienterad. ÅSUB har kontinuerligt informerat kommunerna om de nya rapporteringsmallarna och -kraven. Informationen har främst skett via e-post samt via den projektgrupp som kommunerna bildat för förnyandet av ekonomisystemen. De åländska kommunerna har förberett sig för att kunna lämna in uppgifter med nya rapportmallar, men väsentliga förseningar förekommer i implementeringen av de nya ekonomisystemen varifrån uppgifterna ska hämtas. Alternativa rapporteringsförfaranden under det första året diskuteras.

Tillämpningen av inkomstregistret stöter fortfarande på tekniska utmaningar som står utanför ÅSUBs kontroll. Målet är att grundproblemen ska vara lösta till nästa insamling av lönestatistik från arbetsgivarna.

Under våren 2021 prövades för första gången en webbpanel som metod för insamling av snabb information. Webbpanelen har under året främst använts för framtagning av en konsumentförtroendeindikator som belyser konsumenternas syn på de egna hushållets ekonomi samt Ålands ekonomi.

I enlighet med respektive statistiklag samt det övergripande ramavtalet mellan ÅSUB och Statistikcentralen utbyts statistik och mikrodata mellan de två statistikmyndigheterna för att minska uppgiftslämnarbördan samt insamlingskostnaderna. Förnyandet av ramavtalet mellan myndigheterna har skjutits fram i avvaktan på utfallet av beredningen av ny Självstyrelselag för Åland.

Inom verksamhetsmålet *Ändamålsenlig och säker uppgiftsinsamling* har sex av de sju delmålen förverkligats under året. Förutsättningar för att kunna använda de uppgifter som finns i inkomstregistret för framställning av den åländska lönestatistiken är fortfarande inte på plats.

4.3 Effektiv och säker produktion

ÅSUBs verksamhet är mycket beroende av en modern IT-infrastruktur som möjliggör säker datahantering och en fortlöpande effektivisering inom produktionsprocesserna. ÅSUBs utvecklingsinsatser och inköp inom IT-infrastrukturen har följt myndighetens IT-plan som uppdateras årligen. Det nya e-tjänstverktyget för säker uppgiftsinlämning användes inom alla förnyade insamlingar och enkätundersökningar. ÅSUBs interna riktlinjer och anvisningar för informations- och datasäkerheten, som grundar sig på dataskyddsförordningens krav, uppdaterades även under det här året och de uppdaterade anvisningarna presenterades vid en gemensam genomgång med hela personalen.

I samverkan med IT-leverantören upprätthåller ÅSUB en säker drift av systemen och en hög IT- och informationssäkerhet. Informations- och datasäkerheten prioriteras i det interna utvecklingsarbetet. Myndigheten har en separat filserver med krypterat informationsflöde med möjlighet att logga alla aktiviteter. ÅSUB övergick till MDM-lösning (Mobile Device Management) på mobiltelefonerna i samband med att hela personalen fick tillgång till mobiltelefoner för distansarbetet 2020 och 2021 infördes multifaktorautentisering på alla datorer. I båda dessa projekt har ÅSUB varit

piltorganisation för utvecklingsarbetet inom dataskyddet för hela landskapsförvaltningen.

Den omfattande riskkartläggning av ÅSUBs IT-system och processer som genomfördes i samverkan med IT-leverantören Åda Ab under 2019 följdes upp under 2021 för att säkerställa att planerade åtgärder inom Åda förs framåt. Riskkartläggningen är ett kontinuerligt arbete, situationen bedöms systematiskt varje år. ÅSUB har också tagit i bruk en mall för regelmässig konsekvensbedömning i de fall då myndigheten samlar in och behandlar känsliga data. Den här mallen har också tillämpats vid flera förnyade insamlingar av känsliga individdata under året.

Automatiseringen fortsatte genom utveckling av SQL-databaserna och genom att inläsningen till databaserna automatiserades ytterligare. Användningen av R-kod för uppdateringar, utdrag och sammanställningar har utökats. Ett projekt med utveckling av webbplatsen med interaktiva grafer med direkt koppling till PxWeb-databaserna inleddes i slutet av året. Ett nytt digitalt ärendehanteringssystem upphandlades.

ÅSUBs produktion är systematiskt dokumenterad i manualer och anvisningar som hålls uppdaterade för att säkerställa reliabilitet och organisationen följer utvecklingen av statistiska metoder och analysmetoder. Vedertagna definitioner, begrepp och förfaranden tillämpas och metadata tillhandahålls vid publiceringar på webbplatsen. Punktligheten i ÅSUBs publiceringar, mätt som hur stor andel av publiceringarna som sker enligt angiven tid i publiceringsplanen, sjönk från 88 till 85 procent. Förklaringen till förseningarna står främst att finna i fördröjningar i dataleveranser, utmaningar att få uppgifter från uppgiftslämnarna inom utsatt tidsram samt personalsituationen vid myndigheten med flera tjänster obesatta under hösten.

I samband med förändringar inom personalen har ansvarsfördelningen och systemet med ersättande ansvarig för varje produkt, process och projektområde setts över och uppdaterats.

Inom statistikområdet turism har ÅSUB deltagit i ett nordiskt projekt och en nordisk projektansökan för utveckling av turismsatellitkonton inom nationalräkenskaperna. Bland annat utvärderas möjligheterna att använda kreditkortsinformation för att få omfattande data på regional nivå.

Inom verksamhetsmålet *Effektiv och säker produktion* har sammanfattningsvis åtta av nio delmål kunnat uppfyllas under året, även om flera av målsättningarna är av sådan karaktär att de kräver fortsatt kontinuerlig aktivitet. Målet om punktligheten i publiceringarna nåddes inte och följs upp internt för att säkerställa högre grad av offentlighöret enligt fastställd tidsram.

4.4 Organisationen och samverkan med partners stöder ÅSUBs utveckling

ÅSUB består organisatoriskt av två enheter där aktiv samverkan och användning av gemensamma resurser bidrar till verksamheten. En tydlig organisering av arbetet inom ÅSUB är av stor vikt för verksamhetens styrning. Inom statistikproduktionen är utgångspunkten för organiseringen av ansvaret statistikområden, för varje statistikområde finns en statistiker som ansvarar för att den planerade verksamheten inom området förverkligas. Inom analys- och forskningsverksamheten organiseras arbetet med utgångspunkt i tydligt avgränsade projekt.

Arbetsplatsmöten har hållits varje vecka samt enhetsmöten regelbundet efter behov för att säkerställa informationsutbytet och alla medarbetares delaktighet i utvecklingsarbetet. Det institutionella lärandet inom organisationen stöds av interna seminarier där medarbetarna presenterar aktuella resultat och metodutveckling.

För ÅSUB är ett aktivt samspel med partners inom och utanför Åland inom både statistikproduktionen och utrednings- och forskningsverksamheten av stort värde. I nätverken ingår en rad olika statistikmyndigheter, forskningsinstitutioner, företag samt institutioner inom förvaltning. I dessa nätverk finns åländska aktörer representerade, men även aktörer utanför Åland, från Norden, EU och i viss mån även från andra håll i världen. Genom nätverken inom och utanför Åland kan ÅSUB knyta till sig kompetensområden som organisationen inte täcker in själv, utveckla de egna kompetensområdena, generera ny projektefterfrågan samt öka synligheten för Åland. ÅSUBs personal har i flera av nätverken hållit presentationer om aktuella samhällsfrågor i anslutning till möten och seminarier.

ÅSUB deltar i det nordiska chefstatistikersamarbetet. ÅSUBs direktör deltog sålunda i augusti i det årliga chefsmötet för de nordiska nationella statistikmyndigheterna i Torshavn. På agendan fanns bland annat kris- och riskhantering, data- och statistikproduktion anpassad till covid-19-situationens behov och nya datakällor. ÅSUBs personal ingår därtill i flera nordiska statistiknätverk samt i kontaktgruppen för den nordiska statistiken. Ett möte med det nordiska nätverket för befolkningsstatistik med ett tjugotal deltagare arrangerades av ÅSUB på Ålandica i oktober.

ÅSUB har under året aktivt tagit del även i det nordiska samarbetet inom det regionalpolitiska forskningsområdet genom representation i styrelsen för Nordiska Ministerrådets forskningsinstitut Nordregio samt i Nordiska ministerrådets temagrupper inom det regionalpolitiska fältet där produktionen av regionala statistiska och ekonomiska analyser är en röd tråd. ÅSUB har positionen som viceordförande i gruppen för Gröna, innovativa och resilienta regioner (TGC)

Som vägledning för den generellt växande uppdragsverksamheten inom ÅSUB tillämpas Uppdragspolicy för ÅSUB som direktionen uppdaterade 2020. Inom Åland har under 2021 olika avdelningar inom Ålands landskapsregering, Åms, Ålands gymnasium, Mariehamns stad, Ålands Näringsliv, Ålands radio och TV samt Ålands Fredsinstitut varit uppdragsgivare. Bland samarbetspartners utanför Åland kan nämnas Statistikcentralen, Statisticon, Naturresursinstitutet Luke, Institutet för hälsa och välfärd (THL), Ruraliainstitutet vid Helsingfors universitet, Meteorologiska institutet i Finland, Nordregio, Las Palmas universitet (Gran Canaria) samt Center for regional- og turismeforskning på Bornholm. I nära samarbete med Statistikcentralen

har utvecklingen av flera av de statistikområden där myndigheterna utbyter uppgifter fortsatt. ÅSUBs leveranser av statistiska uppgifter till FN har utökats något under året.

Det åländska nätverket för hållbar kunskapsutveckling, KUT har varit en plattform för diskussion och aktiviteter. I nätverket medverkar Ålands fredsinstitut, Högskolan på Åland, flera avdelningar och byråer vid landskapsregeringen, Ålands sjöfartsmuseum och Mariehamns stadsbibliotek. De externa aktiviteterna har dock begränsats till följd av restriktionerna under pandemin.

Verksamhetsmålet *Organisationen och samverkan med partners stöder ÅSUBs utveckling* ställer upp sammantaget åtta mätbara delmål i verksamhetsplanen för året. Av dem har två inte varit möjliga att fullfölja under året, nämligen att ta fram ett underlag för revidering av statistiklagen samt att inleda förnyandet av samarbetsavtalet med Statistikcentralen. När det gäller revidering av statistiklagen har de personella resurserna inte räckt till på grund av de särskilda händelser som inträffat inom arbetsgemenskapen under året. För förnyandet av ramavtalet med Statistikcentralen krävs klarhet i hur reformen av självstyrelselagen kommer att falla ut innan det är ändamålsenligt att förhandla fram ett nytt avtal.

Statistikchef Kenth Häggblom och forskare Sanna Roos från ÅSUB medverkar i Fredsinstitutets evenemang "Samtal om demokratiskt engagemang" på demokratidagen den 15 september 2021. Foto: Fredsinstitutet

4.5 Medarbetarnas kompetens utvecklar verksamheten för framtiden

ÅSUBs verksamhet är till betydande delar forskningsbaserad och förutsätter därför god kännedom om relevant vetenskaplig teoribildning och utvecklingen av metoderna inom området. Arbetsuppgifterna kräver en gedigen metod- och databearbetningskunskap hos de anställda. En väl överlagd satsning på personalens kompetens är därför av strategisk betydelse för ÅSUBs långsiktiga utveckling.

Kompetens-utvecklingsprogrammet för ÅSUB uppdaterades för perioden 2021–2022 och omfattar ÅSUBs specialistområden, metoder, dataprogram och IT-kompetens, förmedling och resultatpresentation samt verksamhetsstyrning och arbetsprocesser. Medarbetarsamtalen genomfördes under perioden maj till juni och hade även det här året fokus på förhållandena under distansarbetet. Hur distansarbetet upplevs varierar inom personalgruppen. Varje medarbetare ansvarar för relativt stora utvecklingsprojekt och insamlingar där interaktion med kollegorna är en betydelsefull del av vardagen. Medarbetarsamtalen lade även grunden för de fortsatta kompetensinsatserna. Hela personalen har beretts möjligheter att delta i kurser eller utbildningstillfällen under året. Kurser och självstudier i statistisk metod, Power BI, "R", SQL, makroekonomisk modellanalys, kvalitet, hållbarhetsarbete, presentationsteknik, kausal slutledning, delaktighet och integration, att leda på distans och stresshantering kan nämnas bland de kompetensinsatser som genomförts under året. De interna seminarierna i aktuella ämnen, inklusive datahantering och vetenskapliga metoder fortsatte. Dessutom utvecklades kompetensinsatserna genom att en utredare antogs som associerad forskare till forskarkonsortiet INVEST (mellan Åbo universitet och THL) och en annan utredare är doktorandstuderande på forskarutbildningen vid Åbo Akademi.

Ett öppet arbetsklimat och goda möjligheter att utvecklas och utveckla arbetet är en förutsättning för att ÅSUB ska kunna hålla sin kvalificerade personal och rekrytera kompetens även i framtiden. Den variation i kompetenser och erfarenheter som finns i personalstyrkan har gett en god grund för ett dynamiskt arbetsklimat och en bra plattform för verksamhetsutvecklingen. Efter vårens distansarbete ordnades en personalaktivitet på Vårdö med utmaningar på höghöjdsbanan och picknick i det gröna. I samband med forskningschefens bortgång ordnades en minnesstund som även var öppen för kollegor inom landskapsförvaltningen och andra samarbetsorganisationer. Tillfället blev ett vackert minne.

ÅSUB erbjuder friskvård i form av motions- och kulturaktiviteter samt förebyggande massage inom ramen för konceptet friskvård.ax. Arbetsgivaren har särskilt aktivt uppmuntrat till att röra på sig och ta vara på möjligheten till förebyggande insatser då hemmakontoren sällan är lika ergonomiskt anpassade som arbetsplatserna på ÅSUB.

Verksamhetsmålet *Medarbetarnas kompetens utvecklar verksamheten för framtiden* inrymmer sammantaget åtta mätbara delmål. Samtliga av dessa delmål har trots de utmaningar organisationen ställts inför under året kunna uppfyllas.

Utfärd till Kallas skärgård med lunch i det gröna efter arbete på distans under våren, juni 2021.

5. Horisontella fokusområden

Tre horisontella fokusområden genomsyrar ÅSUBs hela verksamhet: genusperspektivet, hållbar utveckling samt självstyrelsen.

5.1 Genusperspektivet

Könsperspektivet beaktas i all relevant statistik. Inom statistik som berör befolkning och arbetsmarknad redovisas uppgifter efter kön alltid då det är möjligt och relevant. Vid varje projekt har en särskild bedömning gjorts om frågan som utreds har ett genusperspektiv och om skillnaderna mellan könen bör uppmärksammas.

Bilagan med genusanalys till landskapets budget hade denna gång fokus på unga kvinnors och mäns hälsa och livsvillkor och publicerades i en särskild översikt. Ett arbete med att utveckla innehållet i temaområdet om kvinnor och män på webbplatsen inleddes. En ny upplaga av fickstatistiken På tal om jämställdhet som produceras vart fjärde år på uppdrag av landskapsregeringen gavs ut i oktober och uppmärksammades med presentationer och stor synlighet i media.

5.2 Hållbar utveckling

Hållbar utveckling och minimering av miljöpåverkan beaktas i ÅSUBs dagliga verksamhet och ÅSUB är delaktig i det åländska nätverket Bärkraft.ax. ÅSUBs främsta roll i hållbarhetsarbetet är att utveckla och presentera oberoende statistik och indikatorer som beskriver utvecklingen som underlag för beslut, debatt och forskning. Verksamheten bidrar därmed till utvecklingsmål 2 i Utvecklings- och hållbarhetsagendan. Den löpande statistikproduktionen inom de 23 statistikområdena inbegriper fakta inom många hållbarhetsområden, bland annat om arbetsmarknad,

utbildning, inkomster, konsumtion, miljö, primärproduktion, befolkningsrörelse och jämställdhet.

Under året har ÅSUB utarbetat en modell för systematisk uppdatering av huvudindikatorer för landskapets Utvecklings- och hållbarhetsagenda som kan presenteras i anknytning till de mål som de representerar. Merparten av indikatorerna produceras av ÅSUB, några indikatorer har sin grund i ÅSUBs utredningsuppdrag som genomfördes eller planerades under 2021, nämligen undersökningen om ålänningarnas kultur- och fritidsvanor och undersökningen om miljömedvetenhet och -engagemang.

Temaområdet Hållbar utveckling på webbplatsen utvecklades och indikatorerna för FNs 17 globala mål för hållbar utveckling uppdaterades för alla indikatorer där data för Åland finns tillgängliga. Temaområdet omfattar ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

Hållbarhetsperspektivet synliggörs i alla projekt där perspektivet är av betydelse. Sedan 2019 är ÅSUBs alla aktiviteter och evenemang kranmärkta, det vill säga vi erbjuder och använder inte flaskvatten.

Under året utvecklades studierna av klimateffekter och kostnaderna för att nå koldioxidneutralitet med hjälp av modellanalys. Under våren 2021 deltog ÅSUB i ett projekt som finansieras av statsrådets kansli gällande ekonomiska verkningar av framtida klimatrisker och effekten av ökad beredskap för dem. Projektet inleddes hösten 2020 och ÅSUB medverkan skedde i form av deltagande i ett större konsortium som leddes av Meteorologiska institutet.

5.3 Självstyrelsen

ÅSUBs produktion har som övergripande fokus att beakta självstyrelseorganens behov och verksamhetsområden. Det innebär att ÅSUB prioriterar självstyrelsemyndigheternas behov av underlag för lagberedning, budgetering och strategiska beslut. Under året bidrog ÅSUB med en mängd data, kartläggningar och analyser för överväganden med anledning av pandemin.

Inom temaområdet Åland i världen på webbplatsen finns statistik som jämför Åland med länder och regioner i Norden och internationellt samt uppgifter som belyser Ålands växelverkan med omvärlden. Uppdateringar och utveckling av temaområdet gjordes under året.

ÅSUB har så långt som resurserna har medgett bevakat att korrekta, relevanta och aktuella siffror om Åland används och att Ålands status framgår korrekt i samband med att uppgifter om Åland publiceras internationellt. ÅSUB har levererat statistik till utomåländska aktörer utgående från överenskommelser och förfrågningar, främst till Statistikcentralen, det nordiska statistiksystemet och FNs statistiska avdelning.

Inom ramen för projektet *Ålands 25 första år i EU. Vad har EU betytt för Åland och ålänningarna?* som leds av Ålands fredsinstitut har ÅSUB kartlagt och analyserat Ålands integration med EU, utvecklingen av befolkningen, arbetsmarknaden och ekonomin på Åland mot bakgrund av de sårbarheter som Åland har i anslutningsavtalet till EU. Självstyrelsen har gett möjligheter till integration med förbehåll.

6. Strategiska fokusområden för verksamhetsåret

De strategiska fokusområdena har som mål att stöda åländska beslutsfattare med fakta inom aktuella och relevanta samhällsområden. Till följd av utvecklingen av coronapandemin har särskilt fokus lagts på uppföljningen av pandemins och restriktionernas återverkningar på det åländska samhället. I följande avsnitt av verksamhetsberättelsen lyfts förnyelsearbete, större projekthelheter och sådan statistik som inte publiceras årligen och som varit aktuellt under året fram specifikt. Den kompletta publiceringsverksamheten med samtliga statistikpubliceringar och utredningsrapporter framgår av förteckningen över publiceringar i bilaga III.

Under varje fokusområde återges de aktiviteter som varit aktuella inom den officiella statistiken först och därefter presenteras årets projekt inom utrednings- och forskningsverksamheten.

6.1 Bärkraftiga välfärdssystem

En uppgift för det offentliga Åland är att utveckla välfärdssystem som tryggar välfärden för ålänningarna långsiktigt och även i belysningen av verkningarna av coronapandemin. Den ökande tillgången på mikrodata förbättrar möjligheterna att belysa situationen för individen i samhället ur många perspektiv.

Inom *befolkningsstatistiken* gjordes tolv olika reguljära publiceringar med såväl preliminär som slutlig statistik om befolkningsstrukturen och -rörelsen. Dessutom publicerades uppgifter om de vanligaste namnen samt, som ett led i firandet av Åland 100, statistik om födda och avlidna på kommunnivå 1921–2020.

Kommunernas verksamhet inom den *sociala* sektorn belystes i en webbpublicering. Förberedelser gjordes för att anpassa insamling och publicering till de förändringar som har skett i och med att uppgifter har överförts från kommunerna till Kommunernas socialtjänst. Inom området *hälsa och sjukvård* publicerades främst statistik som belyser ÅHS verksamhet. Ett arbete med att utveckla statistiken inom området påbörjades. I serien *Översikter och indikatorer* publicerades statistik om *inkomstfördelning och välfärd*.

Integrationsperspektivet finns med inom flera statistikområden, till exempel befolkningsstatistiken och arbetsmarknadsstatistiken där det är av intresse att kunna visa de inflyttades sysselsättning och arbetslöshet.

I början av året slutfördes undersökningen om upplevd diskriminering i det åländska samhället 2020. Rapporten publicerades i januari. Under våren 2021 färdigställde ÅSUB en enkätundersökning om ålänningarnas ANDTS-vanor (alkohol, narkotika, doping, tobaksprodukter och spelande) på uppdrag av landskapsregeringen. Syftet med undersökningen var att kartlägga ANDTS-vanorna samt jämföra hur vanorna och mönstren har förändrats över åren på Åland. Resultatet utgör underlag för utvecklingen av landskapsregeringens insatser inom området för riskbruk, missbruk och beroende.

En enkätundersökning om ålänningarnas kultur- och fritidsvanor genomfördes under året. Undersökningen gav en bild av vad ålänningarna utövar för fritidsverksamheter

på och utanför Åland samt en uppfattning om vad ålänningarna saknar i utbudet på Åland. Rapporten omfattade perioden våren 2020 – våren 2021 med särskilt fokus på hur vanorna har förändrats under coronapandemin.

En översikt som belyste de särskilt utsatta och utkomststödet i kommunerna på Åland publicerades under våren. Även i den översikten ägnades särskild uppmärksamhet åt de förändringar som skett under perioden för pandemin.

Under hösten inleddes en större undersökning som omfattar en kartläggning och utvärdering av förutsättningarna för barn, elever och studerande med funktionsnedsättningar inom det åländska utbildningssystemet. Syftet är att utredningen ska kunna utgöra grund för kommande beslut om ytterligare åtgärder som kan stöda barns, elevers och studerandes lärande.

ÅSUBs utredningar bidrar till långsiktig kunskapsutveckling inom det bärkraftiga välfärdssystemet på Åland och ÅSUBs utredare har under 2021 fungerat som sakkunniga både på Åland och i internationella nätverk bland annat inom upplevd diskriminering, tillit samt arbetsmarknads- och integrationsfrågor. ÅSUB har under året fortsatt att utveckla användningen av mikrosimuleringsmodellen SISU för olika kalkyler över lagförslag såsom skatter, avgifter och sociala förmåner.

6.2 Offentliga sektorns utveckling

En målsättning inom det här fokusområdet är att producera statistik och analyser som beskriver hela den åländska offentliga sektorn samt transaktioner och transfereringar som finns inom sektorn.

När det gäller *offentliga sektorns ekonomi* har ett omfattande arbete gjorts för att förnya systemet för insamling och rapportering av uppgifter om den kommunala ekonomin. Detta föranleds av att ett nytt kommuninformationsprogram introduceras och att Statskontoret tar över statistiken från Statistikcentralen, från statistikåret 2021 för de åländska kommunernas del. Arbetet har skett i samverkan med kommunsektorn i anslutning till att ekonomisystemen förnyas inom kommunsektorn. I slutet av året lämnades den första rapporteringshelheten in till Statskontoret i enlighet med den nya modellen för inlämning. I samarbete med landskapsregeringens finansavdelning togs en samlad resultaträkning för den åländska offentliga sektorn fram och publicerades på ÅSUBs webbplats.

Lönestatistiken för offentlig sektor 2020 publicerades. När det gäller lönestatistik är avsikten att så mycket som möjligt av uppgifterna ska kunna tas från det nya inkomstregistret. Arbetet med att få tillgång till uppgifter från registret har fortskridit under året. På grund av tekniska orsaker som ÅSUB inte har haft möjlighet att påverka har ÅSUB dock ännu inte tillgång till uppgifterna. Målsättningen är att inkomstregistret ska kunna vara huvudkällan för såväl den offentliga som den privata lönestatistiken, en målsättning som är beroende av täckningen av data i registret.

Inom området *utbildning* fortsatte utvecklingsarbetet vad gäller insamling, produktion och presentation. Vissa förändringar och viss förnyelse föranleddes av den nya grundskolelagen som bland annat innebar att barnomsorgen flyttades över från den sociala sektorn till utbildningsväsendet samt av att Statistikcentralen önskar få de åländska uppgifterna i annat format.

Inom området *kulturstatistik* publicerades den årliga nyheten om biblioteksverksamhet och bokproduktion, medan uppgifter om museer, församlingar och landskapsarkivet presenterades i tabeller på webbplatsen och i Statistisk årsbok.

Inom *rättsväsendet* publicerades statistiken om brott som en webbnöhet.

ÅSUB bistår enligt ramavtal med landskapsregeringens finansavdelning med olika underlag som behövs inom förvaltningen, framför allt inom ramen för budgetberedningen. Under året har ÅSUB medverkat i en analysgrupp där det aktuella konjunkturläget har presenterats och diskuterats med personal från förvaltningen, Ams, akademien och Ålands näringsliv. Analysgruppen har sedan våren 2020 haft digitala möten i det närmaste varje månad. ÅSUB har även presenterat mellanrapporter om den ekonomiska utvecklingen för landskapsregeringens aktionsgrupp som förutom representanter för landskapsregeringen består av sakkunniga från näringslivets intresseorganisationer samt bankerna. Även ÅSUBs planmässiga konjunkturbevakning utgör en del av ramavtalet.

6.3 Bärkraftig ekonomi och näringslivsutveckling efter coronapandemin

En bärkraftig utveckling förutsätter att ekonomisk utveckling går hand i hand med långsiktiga miljöhänsyn och sociala hänsyn, vilket i sin tur förutsätter ett allsidigt kunskapsunderlag för beslutsfattandet.

Inom *företagsstatistiken* publicerades uppgifter om företag, arbetsställen och koncerner samt bokslutsstatistik för företag. Därtill sammanställdes omsättningsstatistik för den privata sektorn på beställning av Ålands näringsliv.

Inom *nationalräkenskaperna* publicerades slutliga uppgifter för 2019.

Området *Arbetsmarknad* omfattar uppgifter om befolkningens huvudsakliga verksamhet och detaljerad statistik om den sysselsatta arbetskraften. Även inom det här statistikområdet har särskild uppmärksamhet ägnats åt pandemins återverkningar på arbetsmarknaden. Arbetslöshetsstatistik presenteras i månatliga meddelanden samt i en årlig sammanställning med bakgrundsuppgifter om arbetslösheten där mera detaljerade data framgår.

Lönestatistik för den privata sektorn 2020 publicerades. Statistiken produceras vartannat år.

Statistik om *byggandet* och byggnadsbeståndet framställdes med hjälp av mikrodata från Statistikcentralen. Lantmäteriets data har legat till grund för statistiken om fastighetsöverlåtelse. *Boendet* belystes med statistik om bostäder och boendeförhållanden samt om överlåtelse av aktiebostäder.

Inom området *transport och kommunikationer* publicerades utöver den löpande statistiken om trafikolyckor en rapport med sammanställning och analys av olyckor i Mariehamn på uppdrag av staden. Statistiken om fordonsbeståndet gavs ut som en separat nyhet, och ytterligare publicerades tabeller om körkort, skärgårdsfärjorna samt flyg- och busstrafiken med mera på webbplatsen och i Statistisk årsbok.

Statistiken om de *kulturella och kreativa näringarna* som utvecklades på uppdrag av landskapsregeringens kulturbyrå och baseras på uppgifter om sysselsättning, utbildning, företag, omsättning och förädlingsvärde uppdaterades.

Inom *turiststatistiken* ersattes statistikmeddelandena med uppgifter om inresande och gästhamnar samt den månatliga hotellstatistiken av webbpubliceringar. Också den årliga statistikrapporten förnyades och innehållet i databasen utökades. Särskilda sammanställningar som belyste coronapandemins stora inverkan på turismen gjordes för bland annat landskapsregeringens behov.

Varuhandelsstatistiken omfattar fortsättningsvis enbart den direkta utrikeshandeln, då uppgifter om skattegränshandeln mellan Åland och Finland för närvarande inte går att få fram. En dialog för förbättrad tillgång på data har initierats.

Inom områdena *sjöfart, jordbruk, konsumentprisindex* samt *finansiering och försäkring* fortgick statistikproduktionen i samma omfattning som tidigare.

ÅSUB bidrog till en nordisk kartläggning av användningen av turismsatellitkonton på regional nivå. Studien publicerades i Nordregios rapportserie i början av 2021.

En översikt över konjunkturläget publicerades i april. Därutöver gavs två konjunktursammanfattningar ut i serien Översikter och indikatorer, en i början av året samt en i oktober. Analysarbetet och tillämpningen av prognosmetoderna har präglats av pandemins återverkningar på ekonomin.

År 2017 inleddes ett sjuårigt projekt som omfattar en löpande utvärdering av Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland för perioden 2014–2020. Uppdraget utförs i samarbete med forskningsinstitutet Nordregio som har huvudansvaret för projektet. Utvärderingen har som syfte att analysera programåtgärdernas påverkan, effektivitet och ändamålsenlighet. Utvärderingsresultaten ger information inför planering av framtida landsbygdsutvecklingspolitik.

I slutet av 2019 påbörjades ett omfattande projekt som analyserar olika perspektiv på EU-medlemskapets konsekvenser för Åland och ålänningarna där Ålands fredsinstitut är projektledare och ÅSUB partner. ÅSUBs bidrag har utvecklingen av rörligheten för människor, arbetskraft, varor, tjänster och kapital i centrum för analysen och har resulterat i två rapporter, en om befolkningen och arbetskraften samt en om Ålands ekonomi under EU-tiden. Fredsinstitutet har genomfört fyra studier inom ramen för projektet. Under projektets gång har de olika delundersökningarna presenterats och diskuterats på webinarier som har varit öppna för allmänheten. Slutseminariet för projekthelheten hölls i maj 2021 men projektet har fortgått under hela året.

Som en uppföljning av tillväxtstudien genomfördes en studie om Ålands framtida arbetsmarknad och utbildningsbehov fram till år 2035. Resultatet av utredningen ska kunna ligga till grund för planeringen och dimensioneringen av den framtida utbildningen på Åland. Projektet har som mål att ge en god grund för utvecklingsarbete ur ett brett perspektiv Coronapandemins påverkan på ekonomin och arbetsmarknaden har satt präge på både studiens innehåll och tidtabell. Studien färdigställdes under våren 2021.

Inom utrednings- och forskningsenheten genomfördes även årets arbetsmarknadsbarometer som anpassades till pandemiläget samt tog tillvara de senaste årens metodutveckling.

6.4 Miljö och hållbar utveckling

Hållbar utveckling är prioriterat på alla nivåer inom alla samhällssektorer. Inom området *miljö och energi* publicerades avfallsstatistik som sammanställs vartannat år. Temaområdet hållbar utveckling på webbplatsen uppdaterades och utvecklades och samlade uppgifter som belyser ämnet ur olika perspektiv publicerades i serien Översikter och indikatorer.

ÅSUB deltog under våren i ett projekt som finansieras av statsrådets kansli gällande ekonomiska verkningar av framtida klimatrisker och samhällseffekterna av ökad beredskap för kriserna. Projektet var organiserat i ett konsortium som leddes av Meteorologiska institutet. ÅSUB har under året också initierat ett nordiskt projekt om inkluderande ekonomisk tillväxt i arbetet med den gröna omställningen. Projektet är ett sektorövergripande uppdrag som berör flera av de nordiska ministerråden. ÅSUB följer arbetet i egenskap av expert på ekonomisk politik i anslutning till klimatpolitik.

En undersökning om ålänningarna och miljön förbereddes i slutet av året. Undersökningen kartlägger ålänningarnas attityder och förhållningssätt till miljöfrågor samt benägenheten att ändra vanorna med tanke på miljön. Resultaten från undersökningen kommer att användas för uppföljningen av Utvecklings- och hållbarhetsagendan. Parallellt med miljöundersökningen förbereddes en studie om attityder till havsbaserad vindkraft.

6.5 Övriga utvecklingsområden och -projekt

ÅSUB har under året uppmärksammat självstyrelsens 100-årsjubileum genom särskilda jubileumspubliceringar, en jubileumsdesign för statistisk årsbok, statistikbingo för grundskolan samt genom deltagande i seminarier och evenemang. Aktiviteterna belyser såväl historiska perspektiv som aktuella förhållanden.

Innehållet i *Statistisk årsbok* utökades med ett antal nya tabeller och diagram, främst inom det sociala området. Också i fickstatistiken *Åland i siffror* som gavs ut på fem språk tillkom ytterligare några figurer, och en förnyelse av layouten påbörjades.

Hur statistiken presenteras på webbplatsen utvecklas löpande. Statistiken som publiceras i Excelformat har koncentrerats genom att flera tabeller sammanförs till större helheter. Publiceringen i databasen utökades med flera och förnyade tabeller. Den nya versionen av databasverktyget PxWeb har gjort det möjligt att erbjuda färdiga tabeller från databasen för de uppgifter som är mest efterfrågade.

ÅSUB levererade statistik till utomländska aktörer utgående från avtal, överenskommelser och förfrågningar, främst till Statistikcentralen, det nordiska statistiksystemet och FNs statistiska avdelning. Ett arbete för att utöka de åländska uppgifterna såväl i den nordiska databasen som i leveranserna till FN inleddes.

Inom utredningsverksamheten har ÅSUB under året i enlighet med tidigare praxis tagit sig an andra utredningsuppdrag i mån av utrymme inom givna resurser.

Under året slutförde ÅSUB en studie av medievanorna på Åland på uppdrag av Ålands Radio och TV som publicerades i januari. Syftet med studien var att analysera ålänningarnas övergripande medieanvändning samt uppfattning om Ålands Radio och TV och dess programutbud. Resultatet kan användas i det fortsatta arbetet med

utvecklingen av Ålands Radio och TV, samt utgöra underlag för utformning av landskapets framtida mediepolitik. Under coronapandemin ökade konsumtion av nyheter på Åland på motsvarande sätt som i våra grannregioner.

Under hösten 2020 påbörjades ett nytt samarbete med Las Palmas universitet kring en studie om coronapandemins påverkan på Kanarieöarnas ekonomi som i likhet med Åland är mycket beroende av turismen. ÅSUBs roll i studien var att handleda och ge teknisk hjälp för modellanalysen av Kanarieöarnas ekonomi. Studien färdigställdes under vårvintern 2021 och bidrog till metodutvecklingen för ÅSUB.

Kenth Häggblom och Sanna Roos medverkade i Fredsinstitutets demokratiantologi som gavs ut på demokratidagen i september och var ett led i att högtidlighålla självstyrelsens 100-årsjubileum. Andra medverkande i antologin var bland andra ÅSUBs tidigare medarbetare Bjarne Lindström och Richard Palmer.

6.6 Sammanfattning av förverkligandet av verksamheten 2021

Sammantaget kan konstateras att genomförandegraden av den planerade verksamheten är fortsatt god trots de stora omställningarna inom myndigheten under året och det merarbete som pandemin medfört. De flesta större projekt och aktiviteter har huvudsakligen kunnat genomföras enligt plan. Av de 39 verksamhetsmål som ställdes upp i verksamhetsplanen har 35 förverkligats, vilket ger en förverkligandegrad på 90 procent. För tre av de fyra delmål som inte har kunnat genomföras under året finns förklaringen i händelser som ligger utanför ÅSUBs påverkansområde. För att förbättra punktligheten kommer ÅSUB att aktivt jobba för att säkerställa att indata levereras i så god tid att förseningar i publiceringarna kan undvikas. En planerad evenemangsundersökning annullerades eftersom evenemangen i sig inte kunde genomföras under sommaren. Vissa framskjutna publiceringar har förekommit till följd av händelserna inom myndigheten och utmanande förutsättningar hos dataleverantörer och uppgiftslämnare.

Verksamhetsåret har präglats av pandemins förutsättningar och av den förlust som drabbade myndigheten genom forskningschefens plötsliga bortgång. Antalet publiceringar överstiger trots detta de planerade med några få. Sammantaget har ÅSUB ordnat eller medverkat i 63 olika seminarietillfällen och externa presentationer. Myndigheten har publicerat statistik och utredningsrapporter inom samtliga tematiska områden i verksamhetsplanen.

Omläggningen av varuhandelsstatistiken förväntas utgöra en betydande brist inom ekonomistatistiken under flera år. Produktionen försvåras av att uppgifter om skattegränshandeln mellan Åland och Finland inte går att få fram till följd av en större omstrukturering, där skatteuppbörden flyttats från Tullen till Skatteförvaltningen. Statistiken begränsas nu till utrikeshandel med varor. Förseningarna i möjligheterna att använda inkomstregistret i statistikframställningen har medfört merarbete för såväl ÅSUB som uppgiftslämnarna.

Inom utrednings- och forskningsverksamheten efterfrågades ÅSUBs insatser inom flera projekt som inte var kända då verksamhetsplanen utarbetades. Bland dessa uppdrag kan nämnas en analys av utsatta grupper under coronapandemin, samt två miljöprojekt, ålänningarna och miljön samt inkluderande ekonomisk tillväxt i arbetet med den gröna omställningen i Norden.

Förvaltningsberättelse

ÅSUB har lämnat skild förvaltningsberättelse till landskapsregeringens årsredovisning (Bilaga IV).

Bilaga I: Direktion och personal under 2021

Direktionen

Veronica Thörnroos, lantråd, Ålands landskapsregering (ordförande)

Linnéa Johansson, avdelningschef, Ålands landskapsregering (vice ordförande)

Erik Brunström, kommundirektör, Finströms kommun

Edvard Johansson, professor, Åbo Akademi

Jan-Erik Rask, verkställande direktör, Ålands näringsliv

Mikael Schöllin, avdelningschef, SCB

Henrika Österlund, hållbarhetskoordinator, Ålands landskapsregering

Personalen 2021 (under året)

Tove Fagerström, bitr. statistiker/adm. sekreterare

Katarina Fellman, direktör

Johan Flink, utredare

Kenth Häggblom, statistikchef

Jonas Karlsson, statistiker

Jouko Kinnunen, forskningschef (avliden 4.7.2021)

Gerd Lindqvist, statistiker

Robin Lähde, bitr. utredare/vik utredare från 11.10.2021

Sanna Roos, utredare/forskningschef från 1.12.2021

Elin Sagulin, statistiker

Jakob Sällström, statistiker

Maria Viktorsson, extra utredare (60 %)

ÅSUBS personal välkomnar sökande till ledig tjänst som forskningschef.

Bilaga II:

Övergripande målsättningar för ÅSUB

Enligt den lag som reglerar ÅSUBs verksamhet (ÅFS 93/116) ska landskapsregeringen, på förslag från direktionen, anta en övergripande målsättning för verksamheten. Syftet med de övergripande verksamhetsmålen är att säkra att de resurser som huvudmannen genom det fasta budgetanslaget tillför ÅSUB används på bästa möjliga sätt för de uppgifter som förutsätts av ÅSUB som officiell statistikmyndighet. Målsättningen bör också vara styrande för de forskningsuppdrag som ÅSUB tar sig an.

Övergripande mål och prioriteringar

För att uppnå visionen om ÅSUB ska följande målsättningar genomsyra verksamheten:

- ÅSUBs status som oberoende myndighet innebär att resultaten av verksamheten inte får styras av utomstående intressen
- Resultaten tillgängliggörs i sådan form att de är lätta att förstå och använda
- Produkterna tillgodoser användarnas och beställarnas kvalitetsbehov med beaktande av tillgängliga resurser
- Produktionen inom ÅSUB är relevant, aktuell och resultaten öppna för användarna
- Resultat och erfarenheter sprids inom och utanför det åländska samhället
- Det fasta anslaget i landskapets budget säkrar åtagandet som Ålands officiella statistikmyndighet
- ÅSUB är en attraktiv arbetsgivare som förmår dra till sig och behålla personal med hög kompetens
- Hållbarhetsperspektivet genomsyrar ÅSUBs verksamhet och produktion

Målsättningar för statistikproduktionen

I sin roll som officiell statistikmyndighet ska ÅSUB:

- vara den ledande och samordnande aktören i det åländska statistiksystemet
- upprätthålla och utveckla effektivitetsfrämjande kontaktnätverk med andra statistikmyndigheter inom och utanför Norden

Statistikproduktionen ska:

- vara effektiv
- omfatta såväl egenproducerade grunddata (register, insamlingar) som bearbetning och presentation av statistik där andra aktörer framställt basuppgifterna
- ge statistikerna möjlighet att kontinuerligt utveckla sin egen och ÅSUBs metod- och sakkompetens och följa utvecklingen i omvärlden för att kunna tillämpa de bäst lämpade metoderna vid insamling, bearbetning och förmedling av statistik.

Den åländska statistiken ska:

- belysa samhället på ett mångsidigt sätt inom huvudområdena befolkning, miljö, offentlig sektor, samhällsekonomi och näringsliv

- vara relevant, opartisk och hålla hög kvalitet (aktuell, tillgänglig, tillförlitlig och jämförbar).
- uppfylla de krav på offentlig statistik som ställs av FNs och EUs statistiksystem
- vara känd och komma till bred användning av olika målgrupper
- vara synlig och tillgänglig i det nordiska och internationella statistiksystemet

Målsättningar för analys- och forskningsverksamheten

ÅSUBs utredningsverksamhet ska:

- bidra till kunskap och kompetens samt till relevant beslutsunderlag för det åländska samhället och de åländska beslutsfattarna.
- ta tillvara de resultat och data som produceras inom ÅSUBs statistikverksamhet
- samordna, synliggöra och utveckla statistikresultaten genom att sätta dem i ett sammanhang inom ramen för olika utredningsprojekt
- sträva efter att medverka i och även ta ansvar för forskningsprojekt utanför Åland i syfte att stärka ÅSUBs långsiktiga kompetensutveckling samt synliggöra ÅSUB och Åland
- vila på vetenskaplig grund, tillämpa beprövade analysmetoder samt följa vedertagna forskningsetiska regler och rekommendationer
- kombinera god kännedom om åländsk samhällsutveckling med hög akademisk kompetens
- ge utredarna möjlighet att kontinuerligt utveckla sin metod- och sakkompetens för att kunna ge svar på aktuella frågeställningar inom samhällsanalys och ekonomisk utveckling.
- utveckla effektivitetsfrämjande kontaktnätverk med nyckelinstitutioner och -personer inom verksamhetsområdet inom och utanför Åland
- i syfte att säkra kvaliteten sträva efter att publicera resultat inom fora där de utsätts för vetenskaplig granskning

Bilaga III: Publicerat enligt plan och förverkligande 2021

Månad	/eck. Publikation	Ämnesområde	Publikationstyp	Serienummer	Punktighet i publicering -avser fördröjning, veckor
Januari	1 Arbetslöshetssituationen december 2020	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2020:13	Enl. plan
	2 Medievanor på Åland 2020		Utnedningsrapport	R2020:6	Enl. plan
	3 Upplevd diskriminering i det åländska samhället 2020		Utnedningsrapport	R2020:7	Enl. plan
	3 Kommunernas och kommunalförbundens budgetar 2021	Offentlig ekonomi	Statistikmeddelande	OF2021:1	Enl. plan
	3 Konsumentprisindex december 2020	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2020:12	Enl. plan
	3 Inkvarteringsstatistik för hotell 2020	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
Februari	4 Trafikolyckor fjärde kvartalet 2020	Transport och kommunik.	Webbpublicering		Enl. plan
	4 Befolkningsrörelsen 2020, preliminära siffror	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
	5 Arbetslöshetssituationen januari 2021	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:1	Enl. plan
	5 Inresande till Åland 2020	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	5 Inkvarteringsstatistik för hotell i januari 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	5 Motorfordon 2020	Transport och kommunik.	Webbpublicering		Enl. plan
Mars	6 Konjunkturindikatorer 2020	Översikter och indikatorer	Översikter och indikatorer	Ö2021:1	Enl. plan
	7 Förändringar av Ålands demografiska struktur under EU-medlemskapet		Utnedningsrapport	R2021:1	-3
	7 Konsumentprisindex januari 2021	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:1	Enl. plan
	9 Arbetslöshetssituationen februari 2021	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:2	Enl. plan
	9 Trafikolyckor 2019	Transport och kommunik.	Webbpublicering		-2
	10 Avlagda examina på gymnasie- och högskolenivå på Åland 2020	Utbildning	Statistikmeddelande	UT2021:1	Enl. plan
April	10 Kulturella och kreativa näringar 2018	Översikter och indikatorer	Översikter och indikatorer	Ö2021:2	Enl. plan
	11 Konsumentprisindex februari 2021	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:2	Enl. plan
	11 Inkvarteringsstatistik för hotell i februari 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	11 Uppföljning av trafikolyckor i Mariehamn 2014 - 2019	Transport och kommunik.	Statistikrapport	TRS2021:1	-3
	12 De särskilt utsatta och utkomststødet i kommunerna på Åland	Översikter och indikatorer	Översikter och indikatorer	Ö2021:3	-3
	12 Sållda lantbruksprodukter 2020	Jord- och skogsbruk, fiske	Webbpublicering		Enl. plan
Maj	12 Aktiebostadsöverlåtelser 2020	Boende	Webbpublicering		Enl. plan
	12 Fastighetsöverlåtelser 2020	Byggnade	Webbpublicering		Enl. plan
	12 De åländska skolornas utbildning som inte leder till examen 2020	Utbildning	Webbpublicering		Enl. plan
	13 Arbetslöshetssituationen mars 2021	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:3	Enl. plan
	13 Invånarantalet 31.12.2020	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
	14 Koncernstatistik 2019	Företag	Webbpublicering		-1
Juni	14 Turiststatistik 2020	Turism	Statistikrapport	TUS2021:2	Enl. plan
	15 Konsumentprisindex mars 2021	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:3	Enl. plan
	15 Befolkningens åldersstruktur 2020	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
	15 Bakgrundsuppgifter om arbetslöshet 2020	Arbetsmarknad	Webbpublicering		Enl. plan
	15 Studerande utanför Åland 2020	Utbildning	Webbpublicering		Enl. plan
	16 Invånarantalet i byar och stadsdelar 2020	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
Maj	16 Inkvarteringsstatistik för hotell i mars 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	16 Sjöfartsstatistik 2020	Sjöfart	Statistikmeddelande	SJ2021:1	Enl. plan
	17 Konjunkturläget våren 2021		Utnedningsrapport	R2021:2	Enl. plan
	17 Trafikolyckor första kvartalet 2021	Transport och kommunik.	Webbpublicering		Enl. plan
	18 Företagsstatistik 2020	Företag	Webbpublicering		-7
	18 Utbildningsbehov och arbetsmarknad 2035		Utnedningsrapport	R2021:3	-8
Juni	18 Befolkningens språk, födelseort och medborgarskap 2019	Befolkning	Webbpublicering		-1
	18 Arbetslöshetssituationen april 2021	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:4	Enl. plan
	18 Befolkningsrörelsen första kvartalet 2021	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
	18 Biblioteksverksamhet och bokproduktion 2020	Kultur	Webbpublicering		Enl. plan
	19 Verksamheten inom kommunernas socialvård 2020	Socialväsande	Webbpublicering		Enl. plan
	20 Konsumentprisindex april 2021	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:4	Enl. plan
Juni	20 Inkvarteringsstatistik för hotell i april 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	21 Hållbar utveckling 2021	Miljö och energi	Översikter och indikatorer	Ö2021:4	Enl. plan
	22 Bokslutsstatistik för företag 2019	Företag	Statistikmeddelande	FO2021:1	-3
	22 Utrikeshandel med varor 2020	Handel	Statistikmeddelande	HA2021:1	Enl. plan
	22 Befolkningsrörelsen 2020, slutliga siffror	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
	22 Arbetslöshetssituationen maj 2021	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:5	Enl. plan
Juni	23 Ålänningars alkohol-, narkotika och tobaksbruk samt spelvanor 2020**		Utnedningsrapport	R2021:4	-1
	24 Åland i siffror 2021 (fem språk)	Allmän	Fickstatistik		Enl. plan
	24 Inkvarteringsstatistik för hotell i maj 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	24 Konsumentprisindex maj 2021	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:5	Enl. plan
	24 Kommunernas bokslut 2020, prelim. uppgifter	Offentlig ekonomi	Statistikmeddelande	OF2021:2	Enl. plan
	25 Familjer och hushåll 2020	Befolkning	Statistikmeddelande	BE2021:1	-1
Juni	25 Byggandet 2020	Byggnade	Statistikmeddelande	BY2021:1	Enl. plan
	25 Arbetsmarknadsbarometern 2021		Utnedningsrapport	R2021:5	Enl. plan
	25 Lönestatistik för offentliga sektorn 2020	Löner	Statistikrapport	LOS2021:3	Enl. plan

Månad	/veck	Publikation	Ämnesområde	Publikationstyp	Serienummer	Punktligghet i publicering -avser fördröjning, veckor
Juli	26	Arbetslöshetssituationen juni 2021*	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:6	Enl. plan
	28	Konsumentprisindex juni 2021*	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:6	Enl. plan
Augusti	31	Trafikolyckor andra kvartalet 2021*	Transport och kommunik.	Webbpublicering		-1*
	32	Arbetslöshetssituationen juli 2021*	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:7	-1*
	32	Befolkningsrörelsen andra kvartalet 2021*	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
	32	Konsumentprisindex juli 2021	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:7	Enl. plan
	33	Inkvarteringsstatistik för hotell i juni 2021*	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	34	Besök och vård dagar inom hälso- och sjukvården 2020	Hälso- och sjukvård	Webbpublicering		Enl. plan
	34	Inkvarteringsstatistik för hotell i juli 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
September	35	Flyttningsrörelsen 2020	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
	35	Arbetslöshetssituationen augusti 2021	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:8	Enl. plan
	37	Prisindex för den kommunala basservicen på Åland 2020	Offentlig ekonomi	Statistikmeddelande	OF2021:3	Enl. plan
	37	Konsumentprisindex augusti 2021	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:8	Enl. plan
	37	Inkvarteringsstatistik för hotell i augusti 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	39	Kommunernas och kom. förbundens ekonomi och verksamhet 2020	Offentlig ekonomi	Statistikrapport	OFS2021:4	Enl. plan
	39	Statistisk årsbok för Åland 2021	Allmän	Årsbok		Enl. plan
Oktober	40	Arbetslöshetssituationen september 2021	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:9	Enl. plan
	40	Ekonomisk översikt hösten 2021	Översikt och indikatorer	Översikt och indikatorer	Ö2021:5	Enl. plan
	41	Konsumentprisindex september 2021	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:9	Enl. plan
	42	På tal om jämställdhet - Åland 2021	Allmän	Fickstatistik		Enl. plan
	42	Inkvarteringsstatistik för hotell i september 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	42	Statistik över gästhamnarna 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	42	Grundskolan hösten 2021	Utbildning	Statistikmeddelande	UT2021:2	Enl. plan
	43	Befolkningen 2020	Befolkning	Statistikrapport	BES2021:6	Enl. plan
	43	Avfallsstatistik 2020	Miljö och energi	Statistikrapport		Enl. plan
	43	Trafikolyckor tredje kvartalet 2021	Transport och kommunik.	Webbpublicering		Enl. plan
	43	Befolkningsrörelsen tredje kvartalet 2021	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
November	44	Arbetslöshetssituationen oktober 2021	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:10	Enl. plan
	44	Namnstatistik 2020	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
	44	Unga kvinnors och mäns hälsa och livsvillkor	Översikt och indikatorer	Översikt och indikatorer	Ö2021:6	Enl. plan
	45	Inkvarteringsstatistik högsäsongen 2021, preliminära siffror	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	45	Konsumentprisindex oktober 2021	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:10	Enl. plan
	46	Löner inom den privata sektorn 2020	Löner	Statistikrapport	LOS2021:7	-1
	46	Utbildning efter grundsk. samt vid Högskolan på Åland ht 2021	Utbildning	Statistikmeddelande	UT2021:3	Enl. plan
	46	Inkvarteringsstatistik för hotell i oktober 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	47	Sysselsatt arbetskraft 2019	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:11	Enl. plan
	47	Kommunernas skattesatser 2022	Offentlig ekonomi	Webbpublicering		Enl. plan
December	48	Brott som kommit till polisens kännedom 2020	Rättsväsende	Webbpublicering		Enl. plan
	48	Arbetslöshetssituationen november 2021	Arbetsmarknad	Statistikmeddelande	AR2021:12	Enl. plan
	48	Födda och avlidna i kommunerna under 100 år	Befolkning	Webbpublicering		Enl. plan
	49	Bostäder och boendeförhållanden 2020	Boende	Statistikmeddelande	BO2021:1	Enl. plan
	50	Ålänningars kultur- och fritidsvanor 2020*		Utrdningsrapport	R2021:6	-2
	50	Nationalräkenskapsdata 2019	Nationalräkenskaper	Statistikmeddelande	NA2021:1	-1
	50	Konsumentprisindex november 2021	Konsumentprisindex	Statistikmeddelande	KO2021:11	Enl. plan
	50	Inkvarteringsstatistik för hotell i november 2021	Turism	Webbpublicering		Enl. plan
	51	Befolkningen efter huvudsaklig verksamhet 2020	Arbetsmarknad	Webbpublicering		Enl. plan
	51	Inkomstfördelning och välfärd 2021	Översikt och indikatorer	Översikt och indikatorer	Ö2021:7	Enl. plan

Bilaga IV: Förvaltningsberättelse

Ålands Statistik- och utredningsbyrå

Översikt

Myndigheten avger en separat verksamhetsberättelse med mer specifik uppföljning av verksamheten.

I lagen (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) stadgas att ÅSUB är en oberoende myndighet vars uppgift är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet. ÅSUB leds av en direktion som representerar sakkunniga, de som efterfrågar byråns tjänster samt uppgiftslämnare. Under verksamhetsåret har direktionen hållit fem möten.

Statistikproduktionen regleras i statistiklag för Åland (1994:42). ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen och lämnar statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet och FN. Statistiken har en central roll inom en demokrati, som underlag för beslut, och stärker tilliten till beslutsprocesserna. Utrednings- och forskningsverksamhetens övergripande mål är att utveckla en kunskapsbas och erbjuda analyskompetens för samhällets beslutsfattare för samhällets beslutsfattare.

Verksamhetsåret har präglats av hög aktivitet, coronapandemin har medfört behov av framtagning av extra beslutsunderlag och analyser. Men framför allt har den senare delen av verksamhetsåret präglats av den förlust som forskningschefens plötsliga bortgång i juli 2021 innebar. Under sommaren och hösten avslutades forskningschefens projekt och organisationen säkerställde att hans insatser förs vidare i arbetet på ÅSUB.

Verksamheten inom ÅSUB kräver gedigen metod- och databearbetningskunskap, varför kompetensinsatserna har fortsatt i enlighet med myndighetens kompetensutvecklingsprogram. Kompetensinsatserna har till betydande delar fokuserat på statistisk metod och programvaror, modellanalys, hållbarhetsarbete, kommunikation och stresshantering. ÅSUB erbjuder personalen friskvård i form av motions- och kulturaktiviteter samt förebyggande massage inom ramen för konceptet friskvård.ax, och har särskilt uppmuntrat till förebyggande insatser då hemmakontoren sällan är helt ergonomiskt anpassade.

Hållbarhetsstyrning

Landskapsregeringen fastställer de övergripande målen för ÅSUB. Bland dessa mål har tre särskild betydelse för landskapsregeringens prioriterade hållbarhetsfrågor. (1) ÅSUB:s status som oberoende myndighet innebär att resultaten av verksamheten inte får styras av utomstående intressen. (2) Produktionen inom ÅSUB är relevant, aktuell och resultaten öppna för användarna. (3) ÅSUB är en attraktiv arbetsgivare som förmår dra till sig och behålla personal med hög kompetens.

Målen förverkligas genom byråns verksamhetsprogram och årliga verksamhetsplaner som antas av direktionen. Verksamhetsprogrammet för åren 2020–2023 lyfter fram fem verksamhetsmål: (1) Målgrupperna är aktiva användare av ÅSUB:s fakta, (2) Ändamålsenlig och säker uppgiftsinsamling, (3) Effektiv och säker produktion, (4) Organisationen och samverkan med partners stöder ÅSUB:s utveckling, samt slutligen

(5) Medarbetarnas kompetens utvecklar verksamheten för framtiden. För varje verksamhetsmål presenteras i verksamhetsprogrammet mätbara delmål som ska uppnås under perioden. I programmet fastslås även tre horisontella fokusområden varav två har särskild relevans för det långsiktiga hållbarhetsarbetet, nämligen genusperspektivet och hållbar utveckling.

Hållbar utveckling och minimering av miljöpåverkan beaktas i ÅSUB:s dagliga verksamhet, hållbarhetsperspektivet synliggörs i alla projekt där perspektivet har relevans. ÅSUB:s främsta roll i hållbarhetsarbetet är att utveckla och presentera oberoende statistik och indikatorer som underlag för beslut, debatt och forskning. Verksamheten bidrar därmed till utvecklingsmål 2 i Utvecklings- och hållbarhetsagendan. Den löpande statistikproduktionen inbegriper fakta inom många hållbarhetsområden, bland annat om arbetsmarknad, utbildning, inkomster, konsumtion, miljö, primärproduktion, befolkningsrörelse och jämställdhet. Under året har ÅSUB utarbetat en modell för systematisk uppdatering av huvudindikatorer för landskapets Utvecklings- och hållbarhetsagenda. Temaområdet Hållbar utveckling på webbplatsen med bland annat sammanställning över FN:s fastställda indikatorer för de 17 globala målen för hållbar utveckling uppdaterades under året och utvecklingen av nyckelindikatorer belystes i översikten Hållbar utveckling år 2020.

En översikt som belyste de särskilt utsatta och utkomststødet i kommunerna på Åland publicerades under våren. Översikten ägnade särskild uppmärksamhet på de förändringar som skett under pandemin. Under våren färdigställdes också en undersökning om ålänningarnas ANDTS-vanor (alkohol, narkotika, doping, tobaksprodukter och spelande) på uppdrag av landskapsregeringen (stöder hållbarhetsagendan, mål 1). Studierna av klimateffekter och kostnaderna för att nå koldioxidneutralitet med hjälp av modellanalys utvecklades. En undersökning om ålänningarna och miljön förbereddes i slutet av året. Undersökningen kartlägger ålänningarnas attityder och förhållningssätt till miljöfrågor samt benägenheten att ändra vanorna med tanke på miljön (stöder hållbarhetsagendan, mål 6 och 7).

Som ett underlag för landskapets budget gjordes en jämställdhetsanalys som hade fokus på unga kvinnors och mäns hälsa och livsvillkor. Analysen publicerades även i en separat översikt. En annan översikt belyste utvecklingen av inkomstfördelningen och välfärden på Åland där särskilt situationen för de äldre (65 år och äldre) belystes (stöder hållbarhetsagendan, mål 1 och 2).

Uppföljning

Ekonomi¹

Organisation: 8200_7 ÅSUB

Sammandrag	Utfall 2021	Budget 2021	Återstår 2021	% av budget 2021
Försäljningsintäkter	281 605,49	295 000,00	13 394,51	95,5%
Summa Verksamhetens intäkter	281 605,49	295 000,00	13 394,51	95,5%
Personalkostnader	-701 423,05	-766 386,93	-64 963,88	91,5%
Köp av tjänster	-123 476,18	-134 013,00	-10 536,82	92,1%
Material förnödenh	-14 298,22	-13 600,00	698,22	105,1%
Övr verksamh kostn	-69 323,69	-70 000,00	-676,31	99,0%
Summa Verksamhetens kostnader	-908 521,14	-983 999,93	-75 478,79	92,3%
Summa Verksamhetsbidrag	-626 915,65	-688 999,93	-62 084,28	91,0%
Summa Årsbidrag	-626 915,65	-688 999,93	-62 084,28	91,0%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-626 915,65	-688 999,93	-62 084,28	91,0%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-626 915,65	-688 999,93	-62 084,28	91,0%

Organisation	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
82000 ÅSUB	-641 931,61	-617 320,08	-567 659,80	-626 915,65

Resultaträkningen för år 2021 visar att ÅSUB:s samlade budgetomslutning uppgick till 908.521 euro (926.754 euro 2020) och verksamhetsbidraget till - 626.916 euro (- 567.651 euro 2020). De externa projekt- och försäljningsintäkterna uppgick sammantaget till 281.605 euro (359.103 euro 2020), vilket var 4,5 procent under budget. Efter forskningschefens bortgång avslutades ett projekt i förtid och ett sades upp helt. Under hösten tillkom endast sådana avgränsade projekt som myndigheten hade resurser att möta. Verksamhetsbidraget stannade på 62.084 euro lägre än budgeterat.

Nedgången i verksamhetskostnader jämfört med 2020 förklaras främst av obesatta tjänster efter händelserna under året samt av att ett nordiskt statistikermöte som ÅSUB skulle stå värd för har skjutits fram. Resekostnaderna har också varit lägre jämfört med åren före pandemin. I övrigt har utfallet för verksamheten följt budgeten mycket nära.

Målsättningar

Genomförandegraden av den planerade verksamheten är fortsatt god trots de stora omställningarna inom myndigheten under året och det merarbete som pandemin medfört. De flesta större projekt och aktiviteter har huvudsakligen kunnat genomföras enligt plan. ÅSUB har publicerat statistik och utredningsrapporter inom samtliga

¹ Notera att tecknen framför Återstår 2021 är omvända jämfört med i uppställningen i resultaträkningen från ekonomisystemet

tematiska områden i planen. Antalet publiceringar överstiger de planerade med några få. En planerad evenemangsundersökning annullerades eftersom evenemangen inte kunde genomföras till följd av pandemin.

Webbplatsen www.asub.ax är ÅSUB:s främsta plattform för förmedling av den officiella statistiken, utrednings- och forskningsverksamhetens resultat samt indikatorer. Ett mål är att webbplatsen ska vara ett aktivt arbetsverktyg med fakta som är lätt att förstå och använda för externa användare inom alla målgrupper. Statistik- och utredningsrapporterna publiceras i två serier, ÅSUB Statistik respektive ÅSUB Rapport. Därtill finns serien Statistiska meddelanden samt serien Översikter och indikatorer. Antalet webbpubliceringar som inte har en specifik pdf-publikation i anslutning har ökat och uppgick år 2021 till 48 publiceringar. Förutom dessa gav ÅSUB ut 66 olika publikationer under året, vilket ger en samlad volym på 113 publiceringar. Därtill upprätthåller ÅSUB användarvänliga databastabeller på webbplatsen. Databastabellerna har utökats och uppgick till 450 vid årets slut. ÅSUB har generellt utvecklat publiceringarna mot mera så kallade webbpubliceringar med tillhörande databastabeller medan antalet pdf-publikationer har minskat i antal. Punktligheten i publiceringarna var i det närmaste på samma nivå som året innan, 85 procent höll planenlig publiceringstid (88 procent 2020). De främsta orsakerna till förseningarna är fördröjningar i dataleveranser och uppgifter från uppgiftslämnarna samt personalsituationen vid myndigheten med flera tjänster obesatta under hösten.

ÅSUB:s personal har sammantaget medverkat i eller arrangerat 63 externa seminarietillfällen och presentationer av resultaten.

Nyckeltal

Översikt över ÅSUB:s produktion

	ÅSUB generellt	Statistik	Utredningar	Totalt
Rapporter		7	8	15
Statistikmeddelanden		38		38
Översikter och indikatorer	7			7
Webbpubliceringar		48		48
Övrigt	2	3		5
Publiceringar, totalt	9	96	8	113
Databastabeller		269	181	450

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Efterfrågan på ÅSUB:s tjänster har generellt varit hög under de senaste fyra åren och behovet av kvalificerade utredare och analytiker därmed stigande. EU:s dataskyddsförordning har inneburit att ÅSUB ytterligare har sett över tekniska lösningar och processer. ÅSUB har fortsatt att uppgradera dataskyddet, multifaktorautentisering vid alla inloggningar infördes, PxWeb-servern förnyades och ett nytt antivirusprogram togs i bruk. ÅSUB utgör i flera fall pilotorganisation för hela landskapsförvaltningen.

Under året fortsatte förberedelser för att ta i bruk inkomstregistret respektive ett nytt kommuninformationsprogram i samverkan med de kommunala uppgiftslämnarna.

Utvecklingen är ett led i att öka automatiseringen och jämförbarheten inom statistikproduktionen.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

En uppföljande riskkartläggning av ÅSUB:s IT-system och processer genomfördes i samverkan med Åda Ab för att säkerställa att planerade åtgärder förs framåt. E-tjänstverket för formulär och säker uppgiftsinlämning används inom alla datainsamlingar där utdrag inte görs direkt från register eller system. ÅSUB har också tagit i användning en mall för systematisk konsekvensbedömning i de fall då myndigheten behandlar känsliga data.

ÅSUB bedömer fortsättningsvis att det finns en påtaglig risk att en del kommuner på Åland kan få svårt att hinna implementera förnyade ekonomisystem inför att den nya ekonomirapporteringsmodellen börjar tillämpas fullt ut från statistikåret 2021. Tillämpningen av inkomstregistret för statistikframställning för lönestatistiken är fortsatt försenat av tekniska orsaker som är utom ÅSUB:s kontroll.

Produktionen av varuhandelsstatistiken försvåras av att uppgifter om skattegränshandeln mellan Åland och Finland inte går att få fram till följd av en större omstrukturering, där skatteuppbörden flyttats från Tullen till Skatteförvaltningen. Omläggningen förväntas utgöra en betydande brist för ekonomistatistiken under flera år.

Redogörelse för den interna kontrollen

De europeiska riktlinjerna för officiell statistik som refereras i EU-förordning liksom FN:s principer för officiell statistik har varit utgångspunkter för det fortgående kvalitetsarbetet som syftar till hög effektivitet samt relevant, opartisk och aktuell statistik. Därutöver regleras verksamheten främst av lagen om ÅSUB, statistiklag för Åland samt EU:s allmänna dataskyddsförordning. Arbetsordningen som direktionen fastställt anger ansvarsfördelningen och beslutsnivåerna mellan befattningarna och funktionerna inom myndigheten.

Upprätthållandet av manualer för varje produktionsprocess har varit fortsatt prioriterat. Varje statistik- och verksamhetsområde har en ansvarig samt en ersättare för att säkerställa produktionen och kvaliteten. Vid prioritering mellan uppdrag tillämpas verksamhetsplanen och uppdragspolicyn som direktionen beslutat om.

Direktören följer upp ekonomin månatligen för att säkerställa att budgeten inte överskrids och att inkomsterna flyter in efter fakturering. Direktionen behandlar budgetuppföljning med avvikelser samt information om publiceringar, projektaktivitet och andra aktuella händelser vid varje möte. ÅSUB har säkerställt att myndigheten alltid använder fyra ögon-principen vid tillämpningen av landskapsförvaltningens ekonomimodell, vid fakturahantering, kreditkortsfakturer och tjänsteresor. För varje roll finns en ersättare. Upphandling av IT-utrustning och -tjänster sker i samverkan med Åda ab alltid då det är möjligt och följer det IT-program som myndigheten uppdaterar årligen. Fakturering av ÅSUB:s uppdragsgivare sker i enlighet med leverans och avtal.

Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB, är en oberoende institution vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forskning och utredningsverksamhet. ÅSUB producerar aktuell statistik inom ett stort antal områden. Inom forskningen och utredningsverksamheten är det samhällsekonomiska området centralt men verksamheten omfattar även många andra relevanta samhällsfrågor.

All statistik, alla rapporter och annat kunskapsunderlag publiceras på ÅSUB:s webbplats www.asub.ax.

Tel. +358 18 25490
info@asub.ax | www.asub.ax
PB 1187 | AX-22 111 Mariehamn